

ZPORR

Zintegrowany Program
Operacyjny
Rozwoju Regionalnego

Ocena zawodów nauczanych na Podkarpaciu (poradnik dla gimnazjalistów)

PORADNIK OPRACOWANY PRZEZ EKSPERTÓW INSTYTUTU
GOSPODARKI WYŻSZEJ SZKOŁY INFORMATYKI I ZARZĄDZANIA
W RZESZOWIE
POD KIERUNKIEM GRZEGORZA HUMENNEGO
NA PODSTAWIE PROJEKTU
*PODKARPACKI MONITORING ZAWODÓW NADWYŻKOWYCH
I DEFICYTOWYCH*

Rzeszów, październik 2006

Publikacja powstała w ramach projektu Podkarpacki Monitoring Zawodów Nadwyzkowych i Deficytowych współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Unii Europejskiej oraz budżetu państwa w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

Copyright© by IG WSIiZ w Rzeszowie

Wydawca:

Institut Gospodarki Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania
35-225 Rzeszów, ul. Sucharskiego 2
tel. 017 86 61 202, fax 017 86 61 222
e-mail:instytut@wsiz.rzeszow.pl
www.ig.wsiz.edu.pl

Skład, druk i oprawa:

Wydawnictwo Tekst sp. z o.o.
85-307 Bydgoszcz, ul. Kossaka 72
tel./fax 052 348 62 50
e-mail: info@tekst.com.pl

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny) włącznie z fotokopiowaniem, nagrywaniem na taśmy lub przy użyciu innych systemów, bez pisemnej zgody Instytutu Gospodarki WSIiZ w Rzeszowie.

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
Jak interpretować zawarte w poradniku informacje.....	5
OGÓLNA OCENA ZAWODÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA PODKARPACKIM RYNKU PRACY	7
Zawody nadwyżkowe, równoważne i deficytowe – wprowadzenie.....	8
Zawody deficytowe	8
Zawody równoważne	9
Zawody nadwyżkowe	10
Absolwenci w zawodach nadwyżkowych, równoważnych i deficytowych	13
OCENA SYTUACJI ABSOLWENTÓW NA RYNKU PRACY	15
Analiza ogólna.....	16
Bezrobotni wśród absolwentów.....	17
Absolwenci wśród bezrobotnych.....	19
Odpływ absolwentów z rejestru bezrobotnych	20
OCENA ZAWODÓW.....	27
Ocena zawodów nauczanych na Podkarpaciu	28
Zawody, w których rejestrowali się bezrobotni absolwenci.....	30
Absolwenci w zawodach ocenionych pozytywnie, neutralnie i negatywnie.....	32
Bezrobotni absolwenci w zawodach ocenionych pozytywnie, neutralnie i negatywnie.....	33
WNIOSKI	35
Spis tabel	38
Spis wykresów.....	38
Lista zawodów, w których byli absolwenci lub bezrobotni absolwenci w którymkolwiek z lat okresu 2001–2003, wraz z liczbą uczniów, absolwentów, napływem bezrobotnych absolwentów, odpływem bezrobotnych absolwentów, oceną zawodów nauczanych, oceną zawodów z rejestrowanym bezrobociem absolwentów i oceną w skali całego podkarpackiego rynku pracy.	39

Wprowadzenie

Poradnik, który został przygotowany dla gimnazjalistów, powstał w oparciu o przeprowadzone badania empiryczne i analizę źródeł zastanych w ramach projektu *Podkarpacki Monitoring Zawodów Nadwyżkowych i Deficytowych*. Projekt został zrealizowany w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego i był współfinansowany przez Europejski Fundusz Społeczny.

Celem poradnika jest przedstawienie młodzieży racjonalnego wyboru kierunku kształcenia poprzez wskazanie, jakie zawody są zawodami nadwyżkowymi, jakie równoważnymi, a jakie są zawodami deficytowymi na rynku pracy. Wiedza ta umożliwi nie tylko racjonalne wybory uczniów szkół gimnazjalnych (i ich rodziców), ale także w dłuższej perspektywie przyczyni się do dopasowania systemu kształcenia do zapotrzebowania rynku pracy.

Podstawowym założeniem, które legło u podstaw realizacji projektu, była konstatacja, iż osiągnięcie realnego zmniejszenia poziomu bezrobocia wśród ludzi młodych jest możliwe tylko poprzez stworzenie zintegrowanego systemu pozyskiwania i rozpowszechniania informacji dotyczącej zawodów „nadwyżkowych” i „deficytowych” oraz próba jego „przełożenia” na system edukacyjny.

Ważnym zadaniem jest wprowadzenie stałego monitoringu zawodów nadwyżkowych i deficytowych, który powinien łączyć się z określeniem wysokości wynagrodzenia w poszczególnych zawodach oferowanych przez gospodarkę. System taki powinien zostać wdrożony nie tylko na terenie Polski, ale i całej Unii Europejskiej. Umożliwiłoby to racjonalną politykę edukacyjną i rynku pracy w tych trzech wymiarach: w wymiarze unijnym, ogólnokrajowym i regionalnym.

Uczestnicy szkoleń realizowanych w ramach projektu podkreślali, że problematyka bezrobocia nie powinna skupiać się tylko na zwalczaniu jego skutków, ale przede wszystkim powinna obejmować politykę prewencyjną polegającą na dostosowaniu rynku edukacyjnego do potrzeb rynku pracy. Zwracano również uwagę na potrzebę dostępu młodzieży i jej rodziców do systematycznych analiz rynku edukacyjnego i zapotrzebowania na pracę.

Przedstawiony poradnik jest pierwszą tego rodzaju publikacją, która pokazuje, jakie trendy obserwuje się na podkarpackim rynku pracy. Skierowany jest zatem nie tylko do młodzieży gimnazjalnej, ale także do jej rodziców, doradców zawodowych i nauczycieli.

Jak interpretować zawarte w poradniku informacje

Poradnik zawiera oceny zawodów opracowane na trzy sposoby. Pierwszy, to sposób wykorzystywany przez urzędy pracy w Polsce. Opiera się on na danych dotyczących wszystkich osób bezrobotnych oraz wszystkich zgłaszanych do urzędów ofert pracy. Biorąc pod uwagę tę ocenę, należy szczególną uwagę zwrócić na zawody ocenione pozytywnie i neutralnie (zawody deficytowe i równoważne). Drugi sposób oceny zawodów dotyczy tylko tych zawodów, w których można się uczyć w szkołach ponadgimnazjalnych, pomaturalnych oraz w szkołach wyższych na terenie Podkarpacia. Zapoznając się z tymi ocenami, należy pamiętać, iż dotyczą one

najlepszej strategii wyboru zawodu, w którym należy podjąć naukę, aby kończąc szkołę, nie zostać bezrobotnym. Trzecia ocena dotyczy tych zawodów, w których rejestrowali się bezrobotni absolwenci na Podkarpaciu (takich zawodów było niemal 4 razy więcej niż zawodów, w których odbywa się nauka). Istotą takiego spojrzenia na zawody jest ocena sytuacji osób, które po ukończeniu nauki rejestrują się jako osoby bezrobotne.

Ważne jest, aby pamiętać, iż pozytywna ocena zawodu nauczanego niekoniecznie musi wiązać się z jego pozytywną oceną jako zawodu, w którym są bezrobotni absolwenci. Dla przykładu nauka w szkołach średnich ogólnokształcących – nie dających zawodu jest dobrą strategią edukacyjną (pozytywnie ocenioną w kontekście zawodów nauczanych, gdyż jedynie niewielka część młodzieży, kończąc tego typu szkoły, rejestruje się jako bezrobotni absolwenci). Jednakże jest to zły wybór, biorąc pod uwagę sytuację osób, które jednak zarejestrują się jako bezrobotni absolwenci. W takiej sytuacji brak zawodu jest poważnym utrudnieniem w znalezieniu jakiegokolwiek pracy.

**OGÓLNA OCENA
ZAWODÓW WYSTĘPUJĄCYCH
NA PODKARPACKIM
RYNKU PRACY**

Zawody nadwyżkowe, równoważne i deficytowe – wprowadzenie

Zawody można podzielić na cztery grupy zgodnie z wartościami wskaźnika intensywności nadwyżki/deficytu zawodów. Pierwsza to takie zawody, w których jest zdecydowanie więcej ofert pracy niż zarejestrowanych bezrobotnych (więcej niż 11 ofert na 10 bezrobotnych). Zawody takie nazywamy **zawodami deficytowymi**. Druga grupa to takie zawody, w których występuje porównywalna liczba ofert pracy i bezrobotnych (od 9 do 11 ofert pracy na 10 bezrobotnych). Zawody te to **zawody równoważne**. Do trzeciej grupy zaliczamy zawody, w których jest zdecydowanie mniej ofert pracy niż bezrobotnych (mniej niż 9 ofert pracy na 10 bezrobotnych). Zawody takie nazwane zostały **zawodami nadwyżkowymi**. Czwarta grupa zawodów to takie, w których nie ma ani ofert pracy, ani osób bezrobotnych. **Wartość wskaźnika** intensywności nadwyżki/deficytu zawodów obliczana jest jako **wynik dzielenia liczby ofert pracy przez liczbę bezrobotnych**.

Zawody deficytowe

Dziesięć zawodów o najlepszej sytuacji na rynku pracy – najwyższej wartości wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów – przedstawia poniższe zestawienie:

– Lekarz chirurgia ogólna	30,00	Wskaźnik intensywności deficytu zawodu
– Operator urządzeń i agregatów do obróbki błon i filmów fotograficznych	29,00	j.w.
– Rybak stawowy	27,00	j.w.
– Telemarketer	24,25	j.w.
– Rzeźbiarz szkła	21,00	j.w.
– Operator zautomatyzowanej i zrobotyzowanej linii produkcyjnej	16,14	j.w.
– Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	14,11	j.w.
– Monter rurociągów górniczych	14,00	j.w.
– Pozostali operatorzy urządzeń do produkcji materiałów światłoczułych	12,00	j.w.
– Operator strugarek i frezarek do drewna	10,87	j.w.

Odnotowano jednocześnie listę 30 takich zawodów o dobrej sytuacji na rynku pracy, w których w okresie 2000–2006 zarejestrowało się przynajmniej 100 bezrobotnych. Lista przedstawia się następująco:

– Pozostali pracownicy obsługi biurowej, gdzie indziej nie sklasyfikowani	14,111	Wskaźnik intensywności deficytu zawodu
– Pracownik administracyjny	3,458	j.w.
– Kasjer handlowy	2,795	j.w.
– Operator maszyn do produkcji płyt i sklejek	2,744	j.w.

– Operator maszyn do produkcji opakowań z papieru i tektury	2,507	Wskaźnik intensywności deficytu zawodu
– Robotnik gospodarczy	2,502	j.w.
– Opiekun w domu pomocy społecznej	2,465	j.w.
– Agent ubezpieczeniowy	2,153	j.w.
– Krojczy	1,989	j.w.
– Operator koparek i zwałowarek	1,975	j.w.
– Monter wyrobów z tworzyw sztucznych	1,906	j.w.
– Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	1,637	j.w.
– Operator maszyny rozlewniczej	1,593	j.w.
– Monter mebli	1,568	j.w.
– Robotnik drogowy	1,566	j.w.
– Nauczyciel języka obcego	1,466	j.w.
– Pozostali robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	1,400	j.w.
– Pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z drewna	1,400	j.w.
– Palacz kotłów co wodnych rusztowych	1,360	j.w.
– Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	1,341	j.w.
– Kasjer bankowy	1,290	j.w.
– Monter konstrukcji budowlanych	1,214	j.w.
– Pielęgniarka w opiece nad przewlekle chorymi	1,213	j.w.
– Szatniarz	1,178	j.w.
– Pielęgniarka zdrowia publicznego	1,165	j.w.
– Grafik komputerowy	1,156	j.w.
– Sekretarka	1,150	j.w.
– Pracownik biurowy	1,145	j.w.
– Asystent bankowości	1,114	j.w.

Zawody równoważne

Odnotowano 12 zawodów równoważnych, w których w okresie 2000–2006 zarejestrowało się przynajmniej 100 bezrobotnych. Lista przedstawia się następująco:

– Szwaczka	0,92	Wskaźnik intensywności deficytu zawodu
– Operator obrabiarek zespołowych	0,99	j.w.
– Stolarz galanterii drzewnej	0,95	j.w.
– Recepcjonista	1,01	j.w.
– Konfeksjoner wyrobów gumowych	0,94	j.w.
– Kosmetyczka	1,06	j.w.
– Konserwator budynków	1,03	j.w.
– Aparatowy procesów chemicznych	0,96	j.w.
– Pracownik do spraw osobowych	1,02	j.w.

– Operator pilarek do pozyskiwania tarcicy	0,95	Wskaźnik intensywności deficytu zawodu
– Plecionkarz	1,02	j.w.
– Nauczyciel języka obcego w szkole podstawowej	0,93	j.w.

Zawody nadwyżkowe

Dziesięć najliczniejszych zawodów nadwyżkowych (zawody o złej sytuacji bezrobotnych na rynku pracy) zawiera poniższe zestawienie:

Nazwa zawodu	Napływ bezrobotnych w latach 2000–2006	Liczba zgłoszonych ofert pracy w latach 2000–2006	Wskaźnik intensywności (deficytu zawodu)	Liczba bezrobotnych na jedną ofertę pracy
Bez zawodu	120248	3295	0,027	36,494
Sprzedawca	50797	23119	0,455	2,197
Ślusarz	33922	2754	0,081	12,317
Technik mechanik	33291	702	0,021	47,423
Murarz	25996	4296	0,165	6,051
Krawiec	22803	2179	0,096	10,465
Mechanik samochodów osobowych	20670	1285	0,062	16,086
Kucharz	20260	3085	0,152	6,567
Asystent ekonomiczny	19938	728	0,037	27,387
Ekonomista	15182	807	0,053	18,813
Bez zawodu	120248	3295	0,027	36,494

Odnotowano jednocześnie 15 zawodów spełniających dwa kryteria. Są to zawody nadwyżkowe (zła sytuacja) w każdym z lat okresu 2000–2006, a jednocześnie zarejestrowało się w nich (w badanym okresie) przynajmniej 200 bezrobotnych. Są to:

Nazwa zawodu	Napływ bezrobotnych w latach 2000–2006	Liczba zgłoszonych ofert pracy w latach 2000–2006	Wskaźnik intensywności (deficytu zawodu)	Liczba bezrobotnych na jedną ofertę pracy
Sprzątaczką	4525	3541	0,7825	1,2779
Robotnik placowy	4178	3106	0,7434	1,3451
Robotnik leśny	2640	1536	0,5818	1,7188
Stolarz	2616	1667	0,6372	1,5693
Palacz kotłów co gazowych	1123	420	0,3740	2,6738
Tynkarz	940	727	0,7734	1,2930
Rozbieracz wykrawacz	642	506	0,7882	1,2688
Brukarz	629	564	0,8967	1,1152
Sortowacz	477	289	0,6059	1,6505
Formowacz wyrobów szklanych	366	194	0,5301	1,8866
Pielęgniarka anestezjologiczna i intensywnej terapii	307	184	0,5993	1,6685
Aparatowy procesów chemicznych	250	241	0,9640	1,0373

Operator sprzętu komputerowego	232	163	0,7026	1,4233
Pomocniczy robotnik polowy	221	112	0,5068	1,9732
Sortowacz materiałów drzewnych	205	110	0,5366	1,8636
Architekt	205	54	0,2634	3,7963

W oparciu o przeprowadzone analizy dla lat 2000–2006 dokonano klasyfikacji każdego z zawodów na dziewięć rozłącznych kategorii. W efekcie powstałe kategorie można potraktować jako ocenę danego zawodu określającą szansę uzyskania w nim pracy w całym okresie 2000–2006.

Wyróżniono następujące kategorie (oceny):

1. „bardzo zły wybór” – w każdym z lat okresu 2000–2006 zawód jest zawodem nadwyżkowym (w każdym z lat okresu 2000–2006 w urzędach pracy rejestruje się więcej bezrobotnych niż napływa ofert pracy).
2. „raczej zły wybór” – zawód przynajmniej w ciągu czterech lat w okresie 2000–2006 jest zawodem nadwyżkowym (przynajmniej w czterech latach w okresie 2000–2006 w urzędach pracy rejestruje się więcej bezrobotnych niż napływa ofert pracy).
3. „prawdopodobnie zły wybór” – zawód przeważnie nie występujący na rynku pracy (brak bezrobotnych oraz ofert pracy), lecz jeżeli już występujący, to jako nadwyżkowy (więcej bezrobotnych niż ofert pracy)¹
4. „zawód trudny do jednoznacznej oceny (zawód zmienny)” – zawód, który wprawdzie przeważnie występuje na regionalnym rynku pracy, lecz raz jest zawodem deficytowym, raz nadwyżkowym lub równoważnym.
5. „zawód trudny do jednoznacznej oceny” – zawód przeważnie nie występuje na regionalnym rynku pracy (brak zarejestrowanych bezrobotnych oraz brak ofert pracy), a jednocześnie w oparciu o skumulowane dane z tego okresu nie można go zakwalifikować jako jednoznacznie deficytowego lub nadwyżkowego
6. „prawdopodobnie dobry wybór” – zawód wprawdzie przeważnie nie występuje na regionalnym rynku pracy (brak zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych oraz brak zgłoszonych do urzędów pracy ofert pracy), lecz jeżeli już występuje to raczej jako deficytowy (więcej ofert pracy niż bezrobotnych)²
7. „raczej dobry wybór” – zawód przynajmniej przez cztery lata w okresie 2000–2006 jest zawodem deficytowym (do urzędów pracy napływa więcej ofert pracy niż bezrobotnych).
8. „bardzo dobry wybór” – zawód w każdym z lat okresu 2000–2006 jest zawodem deficytowym (do urzędów pracy napływa więcej ofert pracy niż bezrobotnych).
9. „zawód nie występujący w statystykach urzędów pracy” – w okresie 2000–2006 nie odnotowano ani jednej – zgłoszonej do urzędów pracy – oferty pracy oraz ani jednego bezrobotnego zarejestrowanego w urzędach pracy.

¹ W tym przypadku nadwyżkowość szacowana była w oparciu o skumulowane dane z okresu 2000–2006.

² Deficytywność szacowana była w oparciu o skumulowane dane z okresu 2000–2006.

Biorąc pod uwagę takie oceny, zawody będące bardzo dobrym wyborem dla osób uczących się to:

Kasjer handlowy

Robotnik drogowy

Opiekun w domu pomocy społecznej

Operator strugarek i frezarek do drewna

Operator maszyn do produkcji opakowań z papieru i tektury

Glazurnik

Goniec

Pozostali urzędnicy do spraw przyznawania zasiłków

Lektor

Operator myjni

Operator urządzeń i agregatów do obróbki błon i filmów fotograficznych

Pośrednik pracy

Doradca inwestycyjny

Z kolei zawody będące bardzo złym wyborem, w których było najwięcej bezrobotnych, to:

Osoby „bez zawodu”

Technik mechanik

Ślusarz

Sprzedawca

Murarz

Krawiec

Mechanik samochodów osobowych

Asystent ekonomiczny

Kucharz

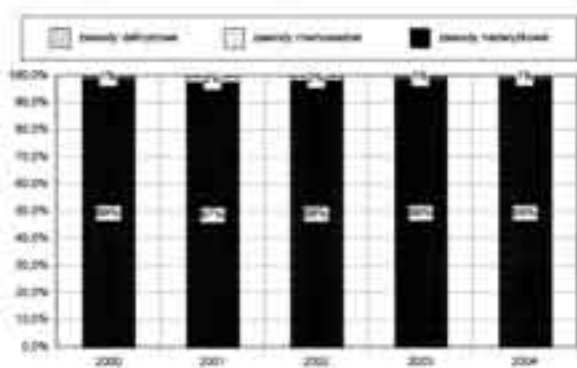
Ekonomista

Oceny wszystkich zawodów na Podkarpaciu, w których rejestrowali się bezrobotni absolwenci, znajdują się w tabeli zamieszczonej w końcowej części poradnika.

Absolwenci w zawodach nadwyżkowych, równoważnych i deficytowych

Można wskazać, jaka część absolwentów w poszczególnych latach kończyła naukę w zawodach oznaczonych jako nadwyżkowe, deficytowe bądź równoważne. Analiza taka pozwoli na ogólną ocenę sytuacji przyszłych absolwentów na podkarpackim rynku pracy w oparciu o analizy urzędów pracy. **Wykres 1** przedstawia, jaka część uczniów uczyła się w poszczególnych latach w zawodach nadwyżkowych, jaka w równoważnych, a jaka w deficytowych.

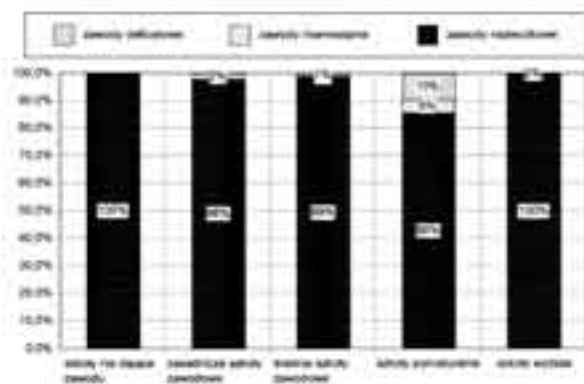
Wykres 1. Absolwenci w zawodach nadwyżkowych, równoważnych i deficytowych w latach 2000–2004.

Jak można odczytać z Wykresu 1 w każdym z lat, w których prowadzone były analizy, od 97% do 99% absolwentów kończyło naukę w zawodach nadwyżkowych. Sytuacja taka znacząco utrudnia start młodych ludzi na rynku pracy.

Wykres 2 wskazuje, w jakiego typu szkołach jest najlepsza struktura kształcenia.

Wykres 2. Absolwenci w zawodach nadwyżkowych, równoważnych i deficytowych w typach szkół w latach 2000–2004.

Stwierdzić można, iż najlepsza sytuacja pod względem struktury uzyskiwanych zawodów jest w szkołach pomaturalnych, w których łącznie 15% absolwentów kończyło naukę w zawodach nienadwyżkowych. Najtrudniejsza sytuacja panuje wśród absolwentów bez zawodu oraz wśród absolwentów szkół wyższych.

**OCENA SYTUACJI ABSOLWENTÓW
NA RYNKU PRACY**

Analiza ogólna

Na podstawie omówionych powyżej danych oraz liczby osób rejestrujących się jako bezrobotne w ogóle skonstruowano trzy wskaźniki sytuacji bezrobotnych absolwentów na rynku pracy. Pierwszy z nich to procent absolwentów rejestrujących się jako bezrobotni wśród absolwentów opuszczających szkoły. Drugi to procent, jaki stanowią bezrobotni absolwenci wśród bezrobotnych ogółem. Trzeci zaś to procent, jaki stanowią odpływający z bezrobocia w danym zawodzie w stosunku do liczby rejestrujących się w danym zawodzie.

Wartości omówionych powyżej wskaźników dla wielkich grup zawodów na Podkarpaciu prezentuje **Tabela 1**.

Tabela 1. Wartości wskaźników dla wielkich grup zawodów.

Wielka grupa zawodów	Procent bezrobotnych wśród absolwentów	Procent absolwentów wśród bezrobotnych	Odsetek odpływających z bezrobocia do napływających
Brak zawodu	23,64%	20,93%	58,07%
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	–	0,18%	100,00%
Specjaliści	43,87%	52,83%	63,82%
Technicy i inny średni personel	50,48%	30,88%	57,52%
Pracownicy biurowi	653,58%	21,81%	60,41%
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	73,43%	15,17%	49,36%
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	61,06%	5,52%	44,28%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	60,60%	9,80%	50,32%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	81,80%	4,83%	48,37%
Pracownicy przy pracach prostych	512,00%	0,54%	59,38%
Siły zbrojne	–	–	–

Wśród osób nie uzyskujących tytułu zawodowego na koniec nauki w szkole wartości omawianych wskaźników są takie, jak w Tabeli 1. Niespełna jedna czwarta osób kończących naukę w szkołach nie dających zawodów rejestruje się jako bezrobotni absolwenci. Stanowią oni 21% wszystkich bezrobotnych bez zawodu. Do końca roku kalendarzowego, w którym rejestrowali się w Powiatowym Urzędzie Pracy, niemal 60% z absolwentów odpływa z bezrobocia.

Pomimo faktu, że na terenie Podkarpacia nie była prowadzona nauka w zawodach z grupy „parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy”, dwie osoby zarejestrowały się jako bezrobotni absolwenci w takich zawodach. Stanowiły one niewiel-

ką część bezrobotnych w zawodach z tej grupy i obie przestały być w rejestrze przed końcem roku. W zawodach z wielkiej grupy „siły zbrojne” nie była prowadzona nauka na terenie Podkarpacia i nie zarejestrował się ani jeden absolwent, dlatego też nie można obliczyć wskaźników dla tej grupy.

Na podstawie danych przedstawionych w tabeli można powiedzieć, że najgorsza sytuacja pod względem odsetka absolwentów rejestrujących się jako bezrobotni jest wśród osób uzyskujących zawody z grupy „pracownicy biurowi” i „pracownicy przy pracach prostych”. Ponad 5–6 razy więcej osób rejestruje się w zawodach z tych grup niż jest absolwentów kończących naukę w szkołach. Taka sytuacja może być związana z rejestrowaniem się absolwentów bez zawodu w zawodach ze wskazanych grup wielkich. Jest to jedynie przypuszczenie, którego nie można potwierdzić na danych, które zostały wykorzystane do prowadzonych analiz. Najlepsza sytuacja pod względem tego wskaźnika jest wśród osób uzyskujących zawody z grupy specjalistów. Jedynie 44% z nich rejestruje się jako bezrobotni.

Największą część bezrobotnych stanowią absolwenci w zawodach z grupy „specjaliści”. Ponad połowa bezrobotnych w tej grupie to osoby, które ukończyły naukę w okresie ostatnich 12 miesięcy. Z kolei w grupie „pracownicy przy pracach prostych” absolwenci stanowią jedynie 0,5% bezrobotnych.

Największy odpływ z rejestru bezrobotnych jest wśród absolwentów zawodów z grupy „specjaliści”. Niemal dwie trzecie z nich wyrejestrowuje się ze spisu bezrobotnych absolwentów w okresie krótszym niż rok od ukończenia szkoły. Najgorsza sytuacja w tym względzie jest wśród rolników, ogrodników, leśników i rybaków. Nieco ponad 44% z nich znajduje pracę jako bezrobotni absolwenci.

Bezrobotni wśród absolwentów

Lista zawodów z wszystkich grup zawodowych, w których więcej rejestrowało się bezrobotnych absolwentów niż było absolwentów w szkołach, przedstawia się następująco:

		Procent bezrobotnych wśród absolwentów w latach 2001–2003
- Monter instalacji gazowych	1700	
- Pracownik biurowy	955	j.w.
- Nauczyciel nauczania początkowego	803	j.w.
- Fotograf	650	j.w.
- Malarz budowlany	555	j.w.
- Bufetowy, barman	517	j.w.
- Technik analityk	320	j.w.
- Technik włókiennik	282	j.w.
- Politolog	243	j.w.
- Technik dentystyczny	238	j.w.
- Technik żywienia i gospodarstwa domowego	228	j.w.
- Bibliotekarz	220	j.w.
- Pozostali technicy elektrycy	213	j.w.

		Procent bezrobotnych wśród absolwentów w latach 2001–2003
- Pomoc kuchenna	200	
- Sekretarka	200	j.w.
- Pozostali inżynierowie chemicy	187	j.w.
- Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania ...	185	j.w.
- Technik elektroradiolog	169	j.w.
- Pozostali technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni	157	j.w.
- Pozostali technicy, gdzie indziej niesklasyfikowani	146	j.w.
- Technik architekt	141	j.w.
- Technik analityki medycznej	133	j.w.
- Kaletnik	129	j.w.
- Technik fizjoterapii	124	j.w.
- Inżynier inżynierii materiałowej	124	j.w.
- Tapicer	116	j.w.
- Pozostali operatorzy maszyn i urządzeń do przetwórstwa mięsa	116	j.w.
- Zdobnik szkła	115	j.w.
- Asystent rachunkowości	106	j.w.
- Terapeuta zajęciowy	102	j.w.
- Sprzedawca	101	j.w.

Lista 10 zawodów, w których wskaźnik ten nie przekraczał 100%, jest następująca:

		Procent bezrobotnych wśród absolwentów w latach 2001–2003
- Optyk mechanik	100	
- Pozostali technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	100	j.w.
- Cieśla	97	j.w.
- Inżynier transportu, logistyk	90	j.w.
- Fizjoterapeuta	88	j.w.
- Dietetyk	84	j.w.
- Hutnik dmuchacz szkła	83	j.w.
- Technik wiertnik	81	j.w.
- Kucharz	80	j.w.
- Kelner	80	j.w.

W następujących 16 zawodach żaden z absolwentów nie rejestrował się jako bezrobotny:

		Procent bezrobotnych wśród absolwentów w latach 2001–2003
- Pozostali operatorzy urządzeń nadawczych i telekomunikacyjnych	0	
- Pozostałe położne	0	j.w.
- Pozostali nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	0	j.w.
- Spedytor	0	j.w.
- Piosenkarz	0	j.w.
- Asystent informacji naukowej	0	j.w.

		Procent bezrobotnych wśród absolwentów w latach 2001–2003
– Prowadzący zakład hotelarski i gastronomiczny	0	
– Monter nawierzchni kolejowej	0	j.w.
– Pozostali monterzy sieci komunalnych	0	j.w.
– Pozostali lakiernicy	0	j.w.
– Pozostali monterzy sieci i urządzeń telekomunikacyjnych	0	j.w.
– Pozostali garbarze skór i pokrewni	0	j.w.
– Pozostali obuwnicy	0	j.w.
– Operator maszyn i urządzeń do obróbki plastycznej	0	j.w.
– Pozostali operatorzy maszyn i urządzeń przetwórstwa zbożowego	0	j.w.
– Mechanik maszyn i urządzeń drogowych	0	j.w.

Absolwenci wśród bezrobotnych

W latach 2001–2003 bezrobotni absolwenci zarejestrowani byli w 703 zawodach. W 32 z nich absolwenci stanowili 100% bezrobotnych. Zawody te to:

		Procent absolwentów wśród bezrobotnych w latach 2001–2003
– Operator urządzeń homogenizujących	100	
– Operator maszyny odwadniającej celulozę	100	j.w.
– Monter konserwator kolei linowych	100	j.w.
– Wizażystka	100	j.w.
– Świecki krzewiciel wiary	100	j.w.
– Asystent osoby niepełnosprawnej	100	j.w.
– Pozostali urzędnicy do spraw podatków	100	j.w.
– Technik logistyki	100	j.w.
– Pozostali higieniści	100	j.w.
– Technik technologii żywności przetwórstwo jajczarsko-drobiarskie	100	j.w.
– Pozostali instruktorzy lotniczy	100	j.w.
– Technik żeglugi śródlądowej	100	j.w.
– Realizator programu telewizyjnego	100	j.w.
– Kompozytor	100	j.w.
– Pozostali literaci, dziennikarze i pokrewni	100	j.w.
– Krytyk artystyczny	100	j.w.
– Administrator danych osobowych	100	j.w.
– Specjalista do spraw ubezpieczeń społecznych	100	j.w.
– Nauczyciel etyki w szkole podstawowej	100	j.w.
– Nauczyciel etyki	100	j.w.
– Nauczyciel akademicki nauki o kulturze fizycznej	100	j.w.
– Nauczyciel akademicki nauki biologiczne	100	j.w.
– Specjalista połoźnictwa	100	j.w.
– Toksykolog	100	j.w.
– Specjalista ratownictwa medycznego	100	j.w.
– Farmaceuta farmacja kliniczna	100	j.w.

		Procent bezrobotnych wśród absolwentów w latach 2001–2003
– Fizyk medyczny	100	
– Inżynier górnik górnictwo węgla kamiennego	100	j.w.
– Inżynier górnik górnictwo węgla brunatnego	100	j.w.
– Inżynier geotechnik	100	j.w.
– Inżynier budownictwa linie, węzły i stacje kolejowe	100	j.w.
– Projektant stron internetowych webmaster	100	j.w.

Lista 10 zawodów, w których wartość tego wskaźnika była najwyższa, ale niższa niż 100%, przedstawia się następująco:

		Procent absolwentów wśród bezrobotnych w latach 2001–2003
– Pozostali filolodzy i tłumacze	92	
– Technik urządzeń audiowizualnych	89	j.w.
– Biotechnolog	89	j.w.
– Architekt krajobrazu	89	j.w.
– Organizator agrobiznesu	87	j.w.
– Inżynier systemów komputerowych	85	j.w.
– Specjalista do spraw integracji europejskiej	85	j.w.
– Historyk sztuki	85	j.w.
– Psycholog kliniczny	83	j.w.
– Metrolog	83	j.w.

Pierwsza dziesiątka zawodów, w których procent absolwentów wśród bezrobotnych był najniższy, przedstawia się następująco:

		Procent absolwentów wśród bezrobotnych w latach 2001–2003
– Sprzątaczk	0,05	
– Betoniarz	0,08	j.w.
– Kierowca samochodu osobowego	0,11	j.w.
– Dozorca	0,15	j.w.
– Kierowca samochodu ciężarowego	0,17	j.w.
– Operator urządzeń do produkcji wyrobów mleczarskich	0,17	j.w.
– Robotnik placowy	0,18	j.w.
– Monter konstrukcji stalowych	0,20	j.w.
– Obuwnik przemysłowy	0,25	j.w.
– Meliorant	0,29	j.w.
– Salowa	0,29	j.w.

Odpyły absolwentów z rejestru bezrobotnych

Zestawienie zawodów z wszystkich grup zawodowych, w których wszyscy absolwenci odpyły z bezrobocia w okresie od 2001 do 2003 roku, obejmuje 122 zawody i przedstawia się następująco:

Ocena zawodów nauczanych na Podkarpaciu

		Procentowy odpływ absolwentów spośród bezrobotnych w latach 2001–2003
– Pomocniczy robotnik polowy	100	
– Dozorca	100	j.w.
– Boy hotelowy	100	j.w.
– Sprzątaczką	100	j.w.
– Salowa	100	j.w.
– Pokojowa w hotelu	100	j.w.
– Pozostali sprzedawcy ulicznych	100	j.w.
– Pozostali marynarze i pokrewni	100	j.w.
– Operator maszyn ogrodniczych	100	j.w.
– Konfeksjoner wyrobów gumowych	100	j.w.
– Monter sprzętu radiowego i telewizyjnego	100	j.w.
– Monter elektrycznych przyrządów pomiarowych	100	j.w.
– Monter aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej	100	j.w.
– Monter maszyn i urządzeń okrętowych	100	j.w.
– Pozostali operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji napojów	100	j.w.
– Operator maszyn krojących i wykrawających do papieru	100	j.w.
– Operator maszyn do produkcji opakowań z papieru i tektury	100	j.w.
– Operator kserokopiarek	100	j.w.
– Elektroenergetyk pomiarów i zabezpieczeń	100	j.w.
– Pozostali operatorzy urządzeń przemysłu szklarskiego	100	j.w.
– Pozostali operatorzy urządzeń wiertniczych i wydobywczych ...	100	j.w.
– Górnik eksploatacji otworowej	100	j.w.
– Operator maszyn i urządzeń do rozdrabniania i sortowania ...	100	j.w.
– Krojczy	100	j.w.
– Tokarz w drewnie	100	j.w.
– Pozostali robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	100	j.w.
– Rozbieracz wykrawacz	100	j.w.
– Pozostali fotografowie poligraficzni	100	j.w.
– Pozostali odlewacze i galwanizerzy poligraficzni	100	j.w.
– Komputerowy składacz tekstu	100	j.w.
– Zdobnik ceramiki	100	j.w.
– Szlifierz szkła gospodarczego i technicznego	100	j.w.
– Sortowacz brakarz szkła	100	j.w.
– Polerowacz szkła ręczny	100	j.w.
– Formowacz wyrobów szklanych	100	j.w.
– Metaloplastyk	100	j.w.
– Optyk mechanik	100	j.w.
– Elektromonter urządzeń dźwignicowych konserwator	100	j.w.
– Elektromonter taboru szynowego	100	j.w.
– Mechanik autobusów	100	j.w.
– Pozostali ustawiacze operatorzy obrabiarek skrawających do metali	100	j.w.
– Ustawiacz maszyn do obróbki skrawaniem	100	j.w.

		Procentowy odpływ absolwentów spośród bezrobotnych w latach 2001–2003
– Ślusarz narzędziowy	100	
– Monter konstrukcji stalowych	100	j.w.
– Pozostali spawacze i pokrewni	100	j.w.
– Monter izolacji chemoodpornych i antykorozyjnych	100	j.w.
– Pozostali robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni	100	j.w.
– Konserwator budynków	100	j.w.
– Betoniarz	100	j.w.
– Rolnik producent kwalifikowanych nasion rolniczych	100	j.w.
– Gospodyni	100	j.w.
– Przewodnik turystyczny miejski	100	j.w.
– Pilot wycieczek	100	j.w.
– Rejestratorka medyczna	100	j.w.
– Kasjer w przedsiębiorstwie	100	j.w.
– Pracownik do spraw osobowych	100	j.w.
– Doręczyciel pocztowy	100	j.w.
– Pozostali magazynierzy i pokrewni	100	j.w.
– Maszynistka	100	j.w.
– Bibliotekarz	100	j.w.
– Archiwista zakładowy	100	j.w.
– Trener sportowy	100	j.w.
– Instruktor rekreacji ruchowej	100	j.w.
– Opiekunka środowiskowa	100	j.w.
– Pośrednik w obrocie nieruchomościami	100	j.w.
– Nauczyciel instruktor praktycznej nauki zawodu	100	j.w.
– Instruktor rytmiki	100	j.w.
– Pielęgniarka zabiegowa	100	j.w.
– Pielęgniarka w opiece nad przewlekle chorymi	100	j.w.
– Pielęgniarka pediatryczna	100	j.w.
– Ortopedystka	100	j.w.
– Technik elektroniki medycznej	100	j.w.
– Pozostali fizjoterapeuci i pokrewni	100	j.w.
– Technik optyk	100	j.w.
– Pozostali higieniści	100	j.w.
– Instruktor higieny	100	j.w.
– Technik technologii żywności przetwórstwo jajczarsko-drobiarskie	100	j.w.
– Kontroler jakości wyrobów artykuły przemysłowe	100	j.w.
– Pilot samolotowy zawodowy liniowy	100	j.w.
– Technik technologii materiałów budowlanych	100	j.w.
– Technik normowania pracy	100	j.w.
– Technik automatyki sterowania ruchem kolejowym	100	j.w.
– Technik dróg i mostów kolejowych	100	j.w.
– Realizator programu telewizyjnego	100	j.w.

	100	Procentowy odpływ absolwentów spośród bezrobotnych w latach 2001–2003
– Kompozytor	100	j.w.
– Konserwator dzieł sztuki	100	j.w.
– Pozostali literaci, dziennikarze i pokrewni	100	j.w.
– Redaktor programowy	100	j.w.
– Tłumacz tekstów	100	j.w.
– Specjalista polityki społecznej	100	j.w.
– Doradca podatkowy	100	j.w.
– Administrator danych osobowych	100	j.w.
– Doradca zawodowy	100	j.w.
– Specjalista do spraw ubezpieczeń społecznych	100	j.w.
– Pozostali specjaliści szkolnictwa i wychowawcy, gdzie indziej ...	100	j.w.
– Nauczyciel instruktor	100	j.w.
– Nauczyciel przewlekle chorych i niepełnosprawnych ruchowo	100	j.w.
– Pozostali nauczyciele szkół podstawowych	100	j.w.
– Nauczyciel techniki w szkole podstawowej	100	j.w.
– Nauczyciel matematyki w szkole podstawowej	100	j.w.
– Nauczyciel języka polskiego w szkole podstawowej	100	j.w.
– Nauczyciel języka obcego w szkole podstawowej	100	j.w.
– Nauczyciel historii i społeczeństwa w szkole podstawowej	100	j.w.
– Nauczyciel etyki w szkole podstawowej	100	j.w.
– Nauczyciel akademicki nauki o kulturze fizycznej	100	j.w.
– Nauczyciel akademicki nauki biologiczne	100	j.w.
– Pozostali specjaliści ochrony zdrowia z wyjątkiem specjalistów ...	100	j.w.
– Toksykolog	100	j.w.
– Specjalista ratownictwa medycznego	100	j.w.
– Farmaceuta specjalista jakości leków	100	j.w.
– Lekarz stomatolog stomatologia zachowawcza z endodencją	100	j.w.
– Lekarz zdrowie publiczne	100	j.w.
– Lekarz choroby wewnętrzne	100	j.w.
– Inżynier rybactwa	100	j.w.
– Inżynier technologii drewna	100	j.w.
– Inżynier technologii betonów	100	j.w.
– Inżynier geodeta geodezyjne pomiary podstawowe i satelitarne	100	j.w.
– Projektant systemów komputerowych	100	j.w.
– Pozostali matematycy i pokrewni	100	j.w.
– Meteorolog	100	j.w.
– Astronom	100	j.w.
– Kierownik małego przedsiębiorstwa w handlu hurtowym i detalicznym	100	j.w.

Poniżej przedstawione są zawody, w których żaden z rejestrujących się jako bezrobotny absolwentów nie opuścił rejestru na koniec roku kalendarzowego dla lat 2001–2003.

		Procentowy odpływ absolwentów spośród bezrobotnych w latach 2001–2003
– Projektant stron internetowych webmaster	0	
– Inżynier kolejowych sieci elektroenergetycznych	0	j.w.
– Inżynier normowania pracy	0	j.w.
– Fizyk medyczny	0	j.w.
– Farmaceuta farmacja kliniczna	0	j.w.
– Nauczyciel akademicki nauki humanistyczne	0	j.w.
– Nauczyciel akademicki nauki teologiczne	0	j.w.
– Nauczyciel akademicki sztuki plastyczne	0	j.w.
– Nauczyciel plastyki w szkole podstawowej	0	j.w.
– Nauczyciel niewidomych i niedowidzących tyflopedagog	0	j.w.
– Radca prawny	0	j.w.
– Kurator sądowy	0	j.w.
– Krytyk artystyczny	0	j.w.
– Artysta grafik	0	j.w.
– Artysta muzyk, wokalista	0	j.w.
– Funkcjonariusz inspekcji celnej	0	j.w.
– Pozostali technicy nauk chemicznych fizycznych i pokrewni	0	j.w.
– Technik przetwórstwa tworzyw sztucznych	0	j.w.
– Technik górnictwa odkrywkowego	0	j.w.
– Technik technologii szkła	0	j.w.
– Fototechnik	0	j.w.
– Operator kamery	0	j.w.
– Nawigator	0	j.w.
– Pozostali instruktorzy lotniczy	0	j.w.
– Diagnosta samochodowy	0	j.w.
– Pozostali inspektorzy bezpieczeństwa pracy, kontrolerzy jakości	0	j.w.
– Pielęgniarka zdrowia publicznego	0	j.w.
– Instruktor amatorskiego ruchu artystycznego	0	j.w.
– Dealer aktywów finansowych	0	j.w.
– Technik logistik	0	j.w.
– Agent usług artystycznych	0	j.w.
– Pozostali urzędnicy do spraw podatków, cel i pokrewn,i gdzie i...	0	j.w.
– Opiekun w domu pomocy społecznej	0	j.w.
– Świecki krzewiciel wiary	0	j.w.
– Pracownik punktu skupu	0	j.w.
– Przewodnik turystyczny terenowy	0	j.w.
– Kucharz małej gastronomii	0	j.w.
– Pozostały pomocniczy personel medyczny	0	j.w.
– Hostessa	0	j.w.
– Detektyw prywatny	0	j.w.
– Strażnik ochrony środowiska	0	j.w.
– Demonstrator wyrobów	0	j.w.

		Procentowy odpływ absolwentów spośród bezrobotnych w latach 2001–2003
– Hodowca koni	0	
– Pozostali hodowcy wyspecjalizowanej produkcji zwierzęcej	0	j.w.
– Hodowca zwierząt domowych	0	j.w.
– Ogrodnik uprawy pod osłonami	0	j.w.
– Pozostali ogrodnicy, sadownicy i pokrewni	0	j.w.
– Kamieniarz	0	j.w.
– Meliorant	0	j.w.
– Monter konserwator kolei linowych	0	j.w.
– Szlifierz metali	0	j.w.
– Pozostali monterzy linii elektrycznych	0	j.w.
– Monter elektronik urządzeń radiokomunikacyjne	0	j.w.
– Zegarmistrz	0	j.w.
– Serowar	0	j.w.
– Stolarz mebli artystycznych i wzorcowych	0	j.w.
– Tkacz	0	j.w.
– Obuwnik przemysłowy	0	j.w.
– Operator urządzeń do formowania i przetwórstwa włókna szklanego	0	j.w.
– Operator maszyny papierniczej	0	j.w.
– Operator urządzeń homogenizujących	0	j.w.
– Pozostali operatorzy urządzeń do rozdrabniania, mieszania i ...	0	j.w.
– Operator urządzeń do produkcji chemikaliów nieorganicznych	0	j.w.
– Operator automatów spawalniczych	0	j.w.
– Pozostali maszyniści maszyn drukujących	0	j.w.
– Pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów papierniczych	0	j.w.
– Operator maszyn do przygotowania włókien	0	j.w.
– Pozostali operatorzy maszyn i urządzeń do przetwórstwa kawy	0	j.w.
– Monter sprzętu gospodarstwa domowego	0	j.w.
– Operator urządzeń pakujących	0	j.w.
– Operator maszyn leśnych	0	j.w.
– Pozostali operatorzy pojazdów wolnobieżnych, rolniczych i leśnych	0	j.w.
– Pozostałe pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne	0	j.w.

OCENA ZAWODÓW

Ocena zawodów nauczanych na Podkarpaciu

Pod względem odsetka osób rejestrujących się jako bezrobotni absolwenci w danym zawodzie oraz liczby absolwentów zawody można podzielić na trzy grupy.

Zawody ocenione pozytywnie – to takie, w których mniej niż 50% absolwentów rejestruje się jako bezrobotni i w których przynajmniej 375 osób w ciągu trzech lat ukończyło naukę w zawodzie.

Zawody ocenione negatywnie – to zawody, w których jest ponad 375 absolwentów w omawianym okresie, lecz ponad 50% z nich zarejestrowało się jako bezrobotni.

Zawody ocenione neutralnie – zaliczono do nich zawody, w których było mniej niż 375 absolwentów w okresie 3 analizowanych lat.

Tabela 2. Udział zawodów oraz absolwentów w zawodach ocenianych pozytywnie, neutralnie oraz negatywnie wśród zawodów nauczanych na Podkarpaciu.

	Ocena zawodów nauczanych w powiecie			
	pozytywna	neutralna	negatywna	Ogółem
Liczba zawodów	50	111	22	183
% zawodów	27,3%	60,7%	12,0%	100,0%
Liczba absolwentów	118187,00	11890,00	33659,00	163736,00
% absolwentów	72,2%	7,3%	20,6%	100,0%

Na Podkarpaciu z perspektywy absolwenta pozytywnie można ocenić 31 zawodów. W zawodach tych kończyło naukę ponad 65% absolwentów w okresie od 2001 do 2003 roku. Dziewięćdziesiąt osiem zawodów oceniono neutralnie – ukończyło w nich naukę 9% absolwentów. Dwadzieścia zawodów zostało ocenionych negatywnie. Naukę ukończyło w nich ponad 26% absolwentów (por. **Tabela 2**).

Zawody ocenione pozytywnie to:

		Liczba absolwentów w latach 2001–2003
- Bez zawodu	43226	
- Ekonomista	7048	j.w.
- Specjalista administracji publicznej	6447	j.w.
- Specjalista do spraw marketingu i handlu/sprzedaży	6403	j.w.
- Asystent ekonomiczny	4417	j.w.
- Pedagog	4185	j.w.
- Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	3806	j.w.
- Pozostali technicy technologii żywności	3134	j.w.
- Handlowiec, zawód szkolny: Technik handlowiec	2827	j.w.
- Technik elektronik	2772	j.w.
- Technik drogownictwa	2650	j.w.
- Socjolog	2216	j.w.
- Pracownik administracyjny	1893	j.w.

Ocena zawodów nauczanych na Podkarpaciu

		Liczba absolwentów w latach 2001–2003
- Technik informatyk	1613	
- Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych hotel...	1401	j.w.
- Nauczyciel wychowania fizycznego	1317	j.w.
- Pozostali inżynierowie mechanicy	1231	j.w.
- Stolarz	1165	j.w.
- Mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych	1073	j.w.
- Pozostali elektromechanicy	1001	j.w.
- Pozostali elektrycy	948	j.w.
- Pozostali projektanci i analitycy systemów komputerowych	918	j.w.
- Kucharz małej gastronomii	871	j.w.
- Inżynier elektryk	846	j.w.
- Analityk systemów komputerowych	827	j.w.
- Pozostali prawnicy, gdzie indziej niesklasyfikowani	769	j.w.
- Matematyk	741	j.w.
- Filolog filologia obcojęzyczna	728	j.w.
- Pozostali nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	725	j.w.
- Filolog filologia polska	714	j.w.
- Elektromechanik pojazdów samochodowych	656	j.w.
- Pozostali ustawiacze operatorzy obrabiarek skrawających do metali	655	j.w.
- Pozostali monterzy elektronicy	644	j.w.
- Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	614	j.w.
- Technik mechanizacji rolnictwa	599	j.w.
- Organizator agrobiznesu	582	j.w.
- Pozostali rolnicy produkcji roślinnej	540	j.w.
- Pozostali operatorzy maszyn i urządzeń przetwórstwa zbożowego	513	j.w.
- Organizator usług hotelarskich	506	j.w.
- Pozostali mechanicy monterzy maszyn i urządzeń	486	j.w.
- Biolog	473	j.w.
- Pozostali nauczyciele szkół podstawowych	472	j.w.
- Fizyk	472	j.w.
- Pracownik ochrony mienia i osób	465	j.w.
- Historyk	463	j.w.
- Pozostali operatorzy urządzeń nadawczych i telekomunikacyjnych	452	j.w.
- Pozostali monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych	451	j.w.
- Pozostali robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewnych	432	j.w.
- Nauczyciel techniki	422	j.w.
- Inspektor bezpieczeństwa i higieny pracy	378	j.w.

Do zawodów ocenianych negatywnie zaliczono:

		Liczba absolwentów w latach 2001–2003
- Technik mechanik	7908	
- Technik budownictwa	2734	j.w.

		Liczba absolwentów w latach 2001–2003
– Kucharz	2634	
– Sprzedawca	2168	j.w.
– Technik elektryk	2037	j.w.
– Technik technologii odzieży	1763	j.w.
– Krawiec	1739	j.w.
– Ślusarz	1675	j.w.
– Murarz	1338	j.w.
– Technik rolnik	1200	j.w.
– Fryzjer	1188	j.w.
– Cukiernik	1111	j.w.
– Piekarz	1015	j.w.
– Technik żywienia i gospodarstwa domowego	821	j.w.
– Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania ...	769	j.w.
– Technik technologii drewna	719	j.w.
– Technik ochrony środowiska	646	j.w.
– Pozostali inżynierowie budownictwa i inżynierii środowiska	494	j.w.
– Asystent rachunkowości	481	j.w.
– Kelner	435	j.w.
– Terapeuta zajęciowy	404	j.w.
– Technik ogrodnik	380	j.w.

Zawody, w których rejestrowali się bezrobotni absolwenci

Analiza zawodów, w których rejestrowali się bezrobotni absolwenci, umożliwiła podział zawodów również na trzy grupy.

Zawody ocenione pozytywnie charakteryzują się tym, że ponad 25% bezrobotnych stanowią absolwenci, odpływ absolwentów z bezrobocia przekracza 60% oraz rejestrowało się w nich przynajmniej 225 osób w analizowanym okresie.

Zawody ocenione negatywnie charakteryzują się mniejszym niż 25% udziałem absolwentów wśród bezrobotnych, niskim odpływem z bezrobocia (poniżej 60%), oraz tym, że rejestrowało się w nich przynajmniej 225 osób w omawianym okresie.

W pozostałych przypadkach **zawody zostały ocenione neutralnie**.

Tabela 3. Udział zawodów oraz bezrobotnych absolwentów w zawodach ocenianych pozytywnie, neutralnie oraz negatywnie wśród zawodów, w których byli bezrobotni absolwenci na Podkarpaciu.

	Ocena zawodów, w których rejestrują się bezrobotni w PUIP			
	pozytywna	neutralna	negatywna	Ogółem
Liczba zawodów	21	642	19	682
% zawodów	3,1%	94,1%	2,8%	100,0%
Liczba bezrobotnych absolwentów	16872,00	18222,00	26034,00	61128,00
% bezrobotnych absolwentów	27,6%	29,8%	42,6%	100,0%

Na terenie Podkarpacia pozytywnie oceniono 21 zawodów, w których rejestrowali się bezrobotni absolwenci. W zawodach tych rejestrowało się 28% bezrobotnych absolwentów. Ocenę neutralną uzyskały 642 zawody skupiające 30% bezrobotnych absolwentów. W 19 zawodach ocenionych negatywnie zarejestrowało się łącznie 43% bezrobotnych absolwentów (por. **Tabela 3**).

Zawody ocenione w tej klasyfikacji pozytywnie to:

		Liczba bezrobotnych absolwentów w latach 2001–2003
– Pianista produkcyjny	3272	
– Ekonomista	3097	j.w.
– Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania ...	1425	j.w.
– Asystent ekonomiczny	1162	j.w.
– Technik elektryk	1146	j.w.
– Technik elektronik	1046	j.w.
– Prawnik legislator	770	j.w.
– Nauczyciel wychowania fizycznego	551	j.w.
– Socjolog	540	j.w.
– Specjalista do spraw marketingu i handlu sprzedaży	471	j.w.
– Terapeuta zajęciowy	414	j.w.
– Pedagog szkolny	405	j.w.
– Nauczyciel języka polskiego	382	j.w.
– Pozostali pośrednicy handlowi	359	j.w.
– Nauczyciel historii	316	j.w.
– Hutnik dmuchacz szkła	297	j.w.
– Pedagog	259	j.w.
– Specjalista zastosowań informatyki	257	j.w.
– Pracownik socjalny	238	j.w.
– Technik fizjoterapii	238	j.w.
– Specjalista do spraw finansów, analityk finansowy	227	j.w.

Z kolei zawody ocenione negatywnie to:

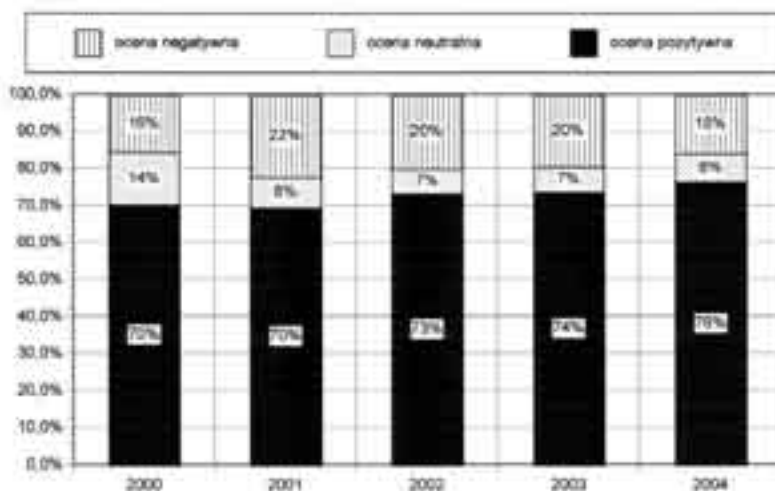
		Liczba bezrobotnych absolwentów w latach 2001–2003
– Bez zawodu	10218	
– Sprzedawca	2188	j.w.
– Kucharz	2118	j.w.
– Mechanik samochodów osobowych	1662	j.w.
– Pracownik biurowy	1309	j.w.
– Krawiec	1176	j.w.
– Ślusarz	1121	j.w.
– Technik rolnik	944	j.w.
– Murarz	813	j.w.
– Piekarz	779	j.w.

- Cukiernik	742	j.w.
- Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	604	j.w.
- Pozostali technicy mechanicy	529	j.w.
- Mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych	465	j.w.
- Kelner	346	j.w.
- Stolarz meblowy	279	j.w.
- Technik ogrodnik	266	j.w.
- Elektromonter, elektryk zakładowy	238	j.w.
- Pozostali mechanicy monterzy maszyn i urządzeń	237	j.w.

Absolwenci w zawodach ocenionych pozytywnie, neutralnie i negatywnie

Od roku 2001 malał udział absolwentów w zawodach nauczanych na Podkarpaciu ocenionych negatywnie. Analizując **Wykres 3**, zauważyć można także, iż w okresie tym na stałym poziomie utrzymywał się udział absolwentów w zawodach ocenionych neutralnie i nieznacznie rósł udział absolwentów w zawodach ocenionych pozytywnie.

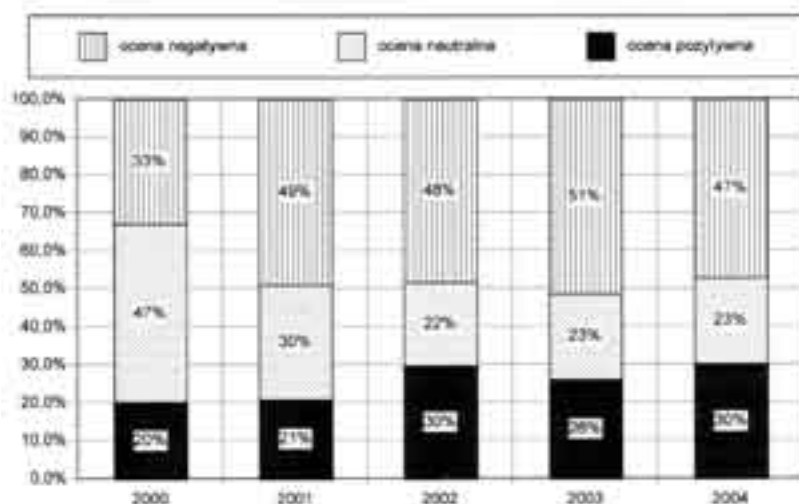
Wykres 3. Udział absolwentów w zawodach nauczanych na Podkarpaciu ocenionych pozytywnie, neutralnie i negatywnie.

Procent absolwentów w zawodach, ocenionych pod względem sytuacji bezrobotnych absolwentów na rynku pracy, prezentuje **Wykres 4**. W latach 2001–2004 zaobserwować można, iż odsetek absolwentów w zawodach ocenionych negatywnie pozostał na zbliżonym poziomie, nieznacznie wzrosła liczba absolwentów w zawodach ocenionych pozytywnie, a spadła w zawodach ocenionych neutralnie.

Podobnie jak to miało miejsce w przypadku uczniów, również w tym zestawieniu zwraca uwagę fakt, iż w stosunku do Wykresu 3. znacznie zmniejszył się udział absolwentów w zawodach ocenionych pozytywnie. Przyczyny takiego stanu rzeczy są najprawdopodobniej takie same.

Wykres 4. Udział absolwentów w zawodach, w których byli bezrobotni absolwenci na Podkarpaciu, ocenionych pozytywnie, neutralnie i negatywnie.

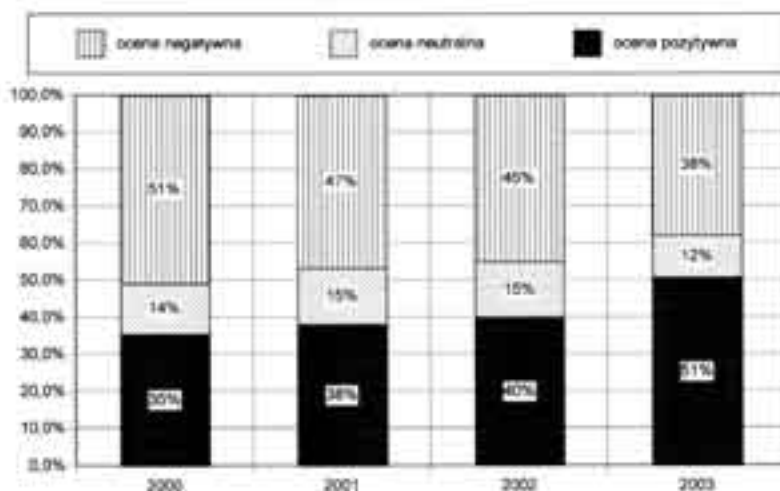

Z analizy porównawczej wysnuć można podobny wniosek, tzn. że osoby kończące naukę wybierały takie ścieżki kształcenia, po których prawdopodobieństwo trafienia jako bezrobotny absolwent do rejestrów urzędów pracy jest najmniejsze. Nie zawsze wiąże się to z najlepszą pozycją na rynku pracy w sytuacji, gdy dana osoba zostanie jednak bezrobotnym.

Bezrobotni absolwenci w zawodach ocenionych pozytywnie, neutralnie i negatywnie

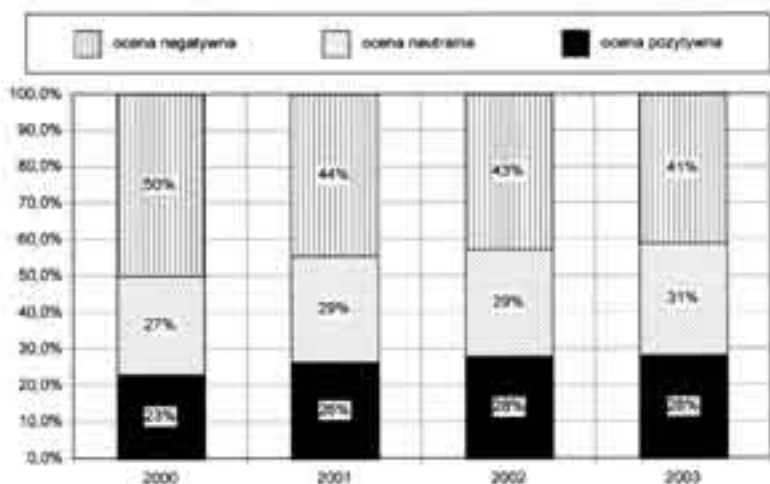
Wykres 5 przedstawia, jak kształtował się udział bezrobotnych absolwentów rejestrujących się w urzędach pracy na przestrzeni lat 2000–2003 w zawodach nauczanych na Podkarpaciu ocenionych pozytywnie, neutralnie i negatywnie. W omawianym okresie stale zmniejsza się udział bezrobotnych absolwentów w zawodach ocenionych negatywnie, rośnie z kolei w zawodach ocenionych pozytywnie. Świadczy to o tym, iż optymalizacja strategii edukacyjnej tylko pod kątem wyboru ścieżki, po której nie trafia się do rejestru bezrobotnych, przynosi coraz gorsze efekty. Większa liczba osób uzyskujących dany typ wykształcenia daje w efekcie większą konkurencję pomiędzy absolwentami, co odbija się zarówno na szansie kontynuowania nauki, jak i znalezienia pracy.

Wykres 5. Udział bezrobotnych absolwentów w zawodach nauczanych na Podkarpaciu ocenionych pozytywnie, neutralnie i negatywnie.

Nieco inne wnioski nasuwa analiza **Wykresu 6**. Wynika z niego, iż w poszczególnych latach nastąpił znacznie mniejszy wzrost udziału bezrobotnych absolwentów rejestrujących się w zawodach ocenionych pozytywnie i neutralnie pod względem sytuacji bezrobotnych absolwentów na rynku pracy. Zestawiając tę informację z wynikami analiz Wykresu 5, można wysnuć wniosek, iż wybór zawodów pod kątem sytuacji bezrobotnych absolwentów na rynku pracy jest korzystniejszy.

Wykres 6. Udział bezrobotnych absolwentów w zawodach, w których byli bezrobotni absolwenci na Podkarpaciu, ocenionych pozytywnie, neutralnie i negatywnie.

WNIOSKI

Biorąc pod uwagę sposób analizy wykorzystywany przez urzędy pracy, zdecydowaną większość zawodów należy ocenić jako zawody, w których znalezienie pracy jest trudne lub bardzo trudne (67% zawodów), a jedynie 12% można ocenić pozytywnie, w tym tylko 13 (0,7%) jako takie, które w okresie od 2000 do 2006 roku można ocenić pozytywnie.

Na terenie województwa stale rośnie liczba absolwentów w zawodach nauczanych w szkołach pomaturalnych oraz na wyższych uczelniach. Zmiany takie wiążą się również ze zmianami w strukturze bezrobotnych absolwentów. Z roku na rok wzrasta udział osób kończących szkoły wyższe oraz średnie zawodowe i trafiających do rejestru bezrobotnych.

Najlepszą sytuację na rynku pracy mają bezrobotni absolwenci–osoby kończące naukę na studiach wyższych. Niemal dwie trzecie z nich nie rejestruje się jako bezrobotni. Ponadto stanowią oni ponad 50% bezrobotnych, co zwiększa ich szanse na znalezienie pracy. Większy odsetek absolwentów wśród bezrobotnych można interpretować jako sytuację, która świadczy o większej szansie znalezienia pracy przez bezrobotnych absolwentów oraz wskazuje, że dany zawód bądź grupa zawodów nie jest zagrożona bezrobociem strukturalnym. W efekcie zdecydowanie ponad dwie trzecie z rejestrujących się jako bezrobotni absolwenci opuszcza rejestr przed końcem roku kalendarzowego, w którym się rejestrowali.

Na terenie Podkarpacia można pozytywnie ocenić 50 ze 183 nauczanych w latach 2001–2003 zawodów. Łącznie w zawodach tych w omawianym okresie kończyło naukę ponad 72% absolwentów.

Należy zwrócić uwagę, że najbardziej nasycona pozytywnie ocenionymi zawodami jest grupa „specjaliści”. Drugą wielką grupą zawodów pod tym względem są „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy”, a trzecią „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy”.

Najgorsza sytuacja pod kątem nasycenia poszczególnych grup wielkich zawodami ocenionymi negatywnie jest w grupie pracownicy usług osobistych i sprzedawcy. Drugą pod tym względem grupą zawodów jest grupa pracownicy biurowi, a trzecią „technicy i inny średni personel”.

Przeprowadzono analizę opartą na liczbie bezrobotnych absolwentów oraz wielkości odpływu z rejestru bezrobotnych i procencie, jaki stanowią absolwenci wśród bezrobotnych. W analizie tej zawody również podzielono na trzy grupy.

Najmniejszą grupę stanowią zawody ocenione negatywnie, jest ich niespełna 3%, skupiają one jednak największą grupę bezrobotnych absolwentów – niemal 43%. Zawody ocenione pozytywnie stanowią drugą pod względem wielkości grupę – nieco ponad 3%, ale skupiają najmniejszą liczbę bezrobotnych absolwentów – niespełna 28%. W grupie neutralnych zawodów skupionych jest 94% zawodów, lecz obejmują one jedynie 30% bezrobotnych absolwentów.

Najlepsza sytuacja jest w grupach: „specjaliści”, „technicy i inny średni personel” oraz „pracownicy biurowi”. Najgorsza zaś wśród osób bez zawodu oraz wśród „pracowników usług osobistych i sprzedawców”, „robotników przemysłowych i rzemieślników” oraz „pracowników biurowych”.

Ostateczne wnioski, jakie nasuwają się w efekcie prowadzonych analiz, wskazują jedną ważną zasadę w każdej grupie zawodów; są takie, które dają małą szansę na pozostanie bezrobotnym absolwentem, jednak bardzo często są to zawody nauczane nielicznie. Na każdym poziomie nauki należy wybierać bardzo starannie

zawody, w których ma się zamiar edukować, gdyż część z nauczanych obecnie zawodów nie poprawia sytuacji na rynku pracy. Ponadto wraz ze wzrostem poziomu kształcenia poprawia się sytuacja absolwentów, dlatego dobrą strategią edukacyjną jest dążenie do uzyskania wyższego wykształcenia. Można to uczynić poprzez naukę w średnich szkołach ogólnokształcących lub średnich szkołach zawodowych. Pierwszy sposób daje mniejszą szansę na zarejestrowanie się jako bezrobotny po ukończeniu nauki w szkole średniej, ale jest obciążony pewnym ryzykiem związanym ze złą sytuacją tych, którzy nie będą mogli kontynuować nauki, i trafią jednak do rejestru bezrobotnych. Druga ścieżka postępowania zmniejsza ryzyko związane z trudną sytuacją w przypadku niekontynuowania nauki na studiach, ale tylko wtedy, gdy w szkole średniej nauka prowadzona jest w zawodach ocenianych pozytywnie na rynku pracy.

Analizując liczbę uczniów, absolwentów i bezrobotnych absolwentów w poszczególnych latach w zawodach ocenionych pozytywnie, neutralnie i negatywnie w obu omawianych klasyfikacjach, zwrócić należy uwagę następujący fakt. Wybór ścieżki edukacyjnej musi się wiązać nie tylko z minimalizacją szansy trafienia do rejestru bezrobotnych po ukończeniu nauki, ale również z minimalizacją szansy pozostania w takim rejestrze przez dłuższy okres czasu, w sytuacji gdy do rejestracji dojdzie.

Spis tabel

Tabela 1	Wartości wskaźników dla wielkich grup zawodów	16
Tabela 2	Udział zawodów oraz absolwentów w zawodach ocenianych pozytywnie, neutralnie oraz negatywnie wśród zawodów nauczanych na Podkarpaciu	28
Tabela 3	Udział zawodów oraz bezrobotnych absolwentów w zawodach ocenianych pozytywnie, neutralnie oraz negatywnie wśród zawodów, w których byli bezrobotni absolwenci na Podkarpaciu	30

Spis wykresów

Wykres 1	Absolwenci w zawodach nadwyżkowych, równoważnych i deficytowych w latach 2000–2004	13
Wykres 2	Absolwenci w zawodach nadwyżkowych, równoważnych i deficytowych w typach szkół w latach 2000–2004	13
Wykres 3	Udział absolwentów w zawodach nauczanych na Podkarpaciu, ocenianych pozytywnie, neutralnie i negatywnie	32
Wykres 4	Udział absolwentów w zawodach, w których byli bezrobotni absolwenci na Podkarpaciu, ocenianych pozytywnie, neutralnie i negatywnie	33
Wykres 5	Udział bezrobotnych absolwentów w zawodach nauczanych na Podkarpaciu ocenianych pozytywnie, neutralnie i negatywnie ...	34
Wykres 6	Udział bezrobotnych absolwentów w zawodach, w których byli bezrobotni absolwenci na Podkarpaciu, ocenianych pozytywnie, neutralnie i negatywnie	34

Lista zawodów, w których byli absolwenci lub bezrobotni absolwenci w którymkolwiek z lat okresu 2001–2003, wraz z liczbą uczniów, absolwentów, napływem bezrobotnych absolwentów, odpływem bezrobotnych absolwentów, oceną zawodów nauczanych, oceną zawodów z rejestrowanym bezrobociem absolwentów i oceną w skali całego podkarpackiego rynku pracy.

Opis ocen zawodów nauczanych na Podkarpaciu

- ocena pozytywna – zawody, w których mniej niż 50% absolwentów rejestrowało się jako bezrobotni i w których przynajmniej 375 osób w latach 2001–2003 ukończyło naukę w zawodzie.
- ocena negatywna – zawody, w których było ponad 375 absolwentów w latach 2001–2003. lecz ponad 50% z nich zarejestrowało się jako bezrobotni.
- ocena neutralna – zaliczono zawody, w których było mniej niż 375 absolwentów w okresie 3 analizowanych lat.

Opis ocen zawodów, w których rejestrowali się bezrobotni absolwenci na Podkarpaciu

- ocena pozytywna – zawody charakteryzują się tym, że ponad 25% bezrobotnych stanowią absolwenci, odpływ absolwentów z bezrobocia przekracza 60% oraz rejestrowało się w nich przynajmniej 225 osób w analizowanym okresie.
- ocena negatywna – zawody charakteryzują się mniejszym niż 25% udziałem absolwentów wśród bezrobotnych, niskim odpływem z bezrobocia (poniżej 60%), oraz tym, że rejestrowało się w nich przynajmniej 225 osób w omawianym okresie.
- ocena neutralna – zawody charakteryzują się:
 - mniejszą niż 225 osób liczbą bezrobotnych absolwentów w latach 2001–2003 lub
 - ponad 25% bezrobotnych stanowią absolwenci, ale odpływ jest niższy niż 60% lub
 - mniej niż 25% bezrobotnych stanowią absolwenci, ale odpływ z bezrobocia jest ponad 60%.

Ocena w skali całego rynku pracy – generalna ocena zawodu, gdzie poszczególne cyfry oznaczają:

0. „zawód nie występujący w statystykach urzędów pracy” – w okresie 2000–2006 nie odnotowano ani jednej – zgłoszonej do urzędów pracy – oferty pracy oraz ani jednego bezrobotnego zarejestrowanego w urzędach pracy.
1. „bardzo zły wybór” – w każdym z lat okresu 2000–2006 zawód jest zawodem nadwyżkowym (w każdym z lat okresu 2000–2006 w urzędach pracy rejestruje się więcej bezrobotnych niż napływa ofert pracy).
2. „raczej zły wybór” – zawód przynajmniej w ciągu czterech lat w okresie 2000–2006 jest zawodem nadwyżkowym (przynajmniej w czterech latach w okresie 2000–2006 w urzędach pracy rejestruje się więcej bezrobotnych niż napływa ofert pracy).

3. „prawdopodobnie zły wybór” – zawód przeważnie nie występujący na rynku pracy (brak bezrobotnych oraz ofert pracy), lecz jeżeli już występujący to jako nadwyżkowy (więcej bezrobotnych niż ofert pracy)³.
4. „zawód trudny do jednoznacznej oceny (zawód zmienny)” – zawód, który wprawdzie przeważnie występuje na regionalnym rynku pracy, lecz raz jest zawodem deficytowym, raz nadwyżkowym lub równoważnym.
5. „zawód trudny do jednoznacznej oceny” – zawód przeważnie nie występuje na regionalnym rynku pracy (brak zarejestrowanych bezrobotnych oraz brak ofert pracy), a jednocześnie w oparciu o skumulowane dane z tego okresu nie można go zakwalifikować jako jednoznacznie deficytowego lub nadwyżkowego.
6. „prawdopodobnie dobry wybór” – zawód wprawdzie przeważnie nie występuje na regionalnym rynku pracy (brak zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych oraz brak zgłoszonych do urzędów pracy ofert pracy), lecz jeżeli już występuje, to raczej jako deficytowy (więcej ofert pracy niż bezrobotnych)⁴.
7. „raczej dobry wybór” – zawód przynajmniej przez cztery lata w okresie 2000–2006 jest zawodem deficytowym (do urzędów pracy napływa więcej ofert pracy niż bezrobotnych)
8. „bardzo dobry wybór” – zawód w każdym z lat okresu 2000–2006 jest zawodem deficytowym (do urzędów pracy napływa więcej ofert pracy niż bezrobotnych).

³ W tym przypadku nadwyżkowość szacowana była w oparciu o skumulowane dane z okresu 2000–2006.

⁴ Deficytowość szacowana była w oparciu o skumulowane dane z okresu 2000–2006.